

Privatizacija u Srbiji: izazovi i mogućnosti

Jelisaveta Vasilić

Savet za borbu protiv korupcije

Pitanja

- Da li je država ostvarena sredstva privatizacijom uložila u finansiranje, restrukturiranje i razvoj privrede
- Da li je kroz ta trajna ulaganja država uspjela da smanji socijalne tenzije ljudi koji su ostali bez posla,
- Da li je ostarelim sredstvima država smanjila svoje dugove i za koji procenat,
- Da li su ojačali fondovi penzijskog i invalidskog osiguranja
- Odnosno postavili smo sebi pitanje da li je privatizacijom ostvarena dobrobit za državu odnosno narod ili je privatizacija bila sama sebi cilj i možda samo dalja mogućnost enormnog bogaćenja privilegovanih pojedinaca

Zakon o privatizaciji

- Reguliše:
- Metode i načine prodaji odnosno kako se ostvaruje prihod od privatizacije,
- Organi koji sprovode postupak privatizacije ,
- Raspoređivanje sredstava ostvarenih prodajom kapitala i imovine
- Organe koji sprovode kontrolu rada onih koji iniciraju i sprovode privatizaciju

Organi koji sprovode privatizaciju su:

- Agencija za privatizaciju , koja je dobila sredstva za osnivanje iz budžeta i donacija , a sredstva za dalji rad obezbeđuje iz svojih poslova , donacija i drugih izvora
- Akcijski fond koji je dobio sredstva za osnivanje iz budžeta, a dalja sredstva ostvaruje iz : provizije ostvarene prodajom akcija; dividendi naplaćenih do prodaje akcija i budžeta

Raspoređivanje sredstava ostvarenih prodajom:

- Izmiruju se troškovi i posebne naknade
- Namiruju se poverioci subjekta privatizacije koji su otpustili svoje potraživanje radi naplate iz sredstava ostvarenih prodajom,
- Ostatak se uplaćuje na uplatni račun budžeta Srbije

Troškovi prodaje i posebne naknade:

- Izdaci za angažovanje finansijskih i drugih konsultanata
- Naknada za oglašavanje javnih poziva i drugih informacija od značaja za privatizaciju,
- Visinu provizije propisuje Ministar nadležan za poslove privatizacije (nije poznato da li je provizija propisana, ali je uobičajena za konsultante od 1,5 -4 % od ostvarene kupoprodajne cene za uspešno obavljeni posao)

Raspoređivanje sredstava u smislu člana 60 Zakona:

- Finansira se Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje
- Podstiče se razvoj (ne kaže se koji),
- Isplaćuju se naknade licima čija je imovina nacionalizovanja
- Vraćaju dugovi čiji je obveznik ili garant Srbija
- Finansiraju programi razvoja privrede i zaštite životne sredine
- i druge namene

Raspoređivanje sredstava u smislu člana 61 Zakona:

- 10% ostvarenih sredstava uplaćuje se Fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje,
- 50% sredstava izdvaja se za finansiranje restrukturiranja i razvoj privrede Srbije
- Ako je sedište subjekta privatizacije na teritoriji Vojvodine onda ovih 50% ide na restrukturiranje i razvoj privrede Vojvodine,
- 5% se isplaćuje licima čija je imovina nacionalizovana,
- 5% se izdvaja za finansiranje razvoja infrastrukture lokalne samouprave prema sedištu subjekta privatizacije
- 30% raspoređuje Vlada za vraćanje dugova odnosno za druge namene

Nadzor primene zakona vrši:

- Ministarstvo privrede,
- Vlada,
- Kontrolu Vlade i ministarstva vrši nadležan odbor Narodne skupštine

Nadzor u smislu člana 14 Zakon o Agenciji za privatizaciju i člana 23 Zakona o Akcijskom fondu

- Agencija ima nadzorni odbor koji imenuje Vlada
- Nadzorni odbor pregleda završi račun i izveštaje o poslovanju Agencije ,
- Nadzor nad radom Akcijskog fonda vrši Ministarstvo za privredu
- O nadzoru Ministarstvo obaveštava Vladu
- Vlada jednom godišnje izveštava Narodnu skupštinu o radu i poslovanju Akcijskog fonda

Statistika predavki koje ukazuju na nepravilnosti u privatizaciji

- U periodu avgust 2003. godine do decembra 2006. godine Savetu za borbu protiv korupcije je ukupno stiglo 1435 predavki
- 560 predavki se odnosi na proces privatizacije
- Podnosioci, u najvećem broju slučajeva manjinski akcionari, kao o problemi se navode:
 - Nepopisana ukupna imovina subjekta privatizacije
 - Prodaja imovine nakon privatizacije subjekta privatizacije u visini iznad govorom definisane
 - Promena delatnosti preduzeća, protivno odredbama ugovora o privatizaciji (najčešće se prostor daje u zakup)
 - Neredovno plaćanje rata od strane kupca preduzeća za kupljeno preduzeće
 - Neispuvanjanje obaveza iz investicionog i socijalnog programa
 - Problem procene vrednosti kapitala prilikom pripreme za prodaju, kao i procene investicija od strane novog vlasnika preduzeća

Savet nema podatke:

- Koliko je ukupno naplaćeno sredstava od prodaje kapitala ili imovine subjekata privatizacije ,
- Kako su raspoređena ta sredstva
- Da li su rađeni finansijski izveštaji i da li je neko vršio kontrolu tih izveštaja
- Da li se u budžetu posebno vode sredstva ostvarena privatizacijom i da li su kroz budžet raspoređena u skladu sa gore navedenim propisima

Zaključak

- Tražene podatke da bi odgovorili na postavljena pitanje nismo dobili od institucija koje moraju da ih imaju,
- Sredstva ostvarena privatizacijom ušla su u masu budžeta i ulaskom u budžet izgubila su svoj identitet,
- Gubljenjem identiteta sredstava dobijenih privatizacijom , nemoguće je izvršiti kontrolu trošenja tih sredstava odnosno da li su ta sredstva trošena u skladu sa Zakonom ,
- Odredbe Zakona o privatizaciji o raspoređivanju sredstava ostvarenih privatizacijom su odredbe imperativne prirode što ne ostavlja mogućnost da se sredstva troše na drugi način

RTB Bor

- Ostvarena cena od 400 mil . EURA
- Zakonsko raspoređivanje :
 - - troškovi
 - - namirenje poverilaca
 - - budžet
 - Raspored sredstava koja su ušla u budžet:
 - 10% penzijski i invalidski fond
 - 50% finansiranje, restrukturiranje i razvoj privrede
 - 5% razvoj infrastrukture lokalne samouprave,
 - 5% izdvajanje za nacionalizovanu imovinu
 - 30% raspoređuje Vlada u ostale namene i u vraćanje svojih dugova